СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 91. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 20. квітня, 1926.

VOL. XXXIV. N. 91. Jersey City, N. J., Tuesday, April 20. 1926. THREE CENTS

КАНАДІЙЦІ ПОПИРАЮТЬ ПРОГИБІЦІЮ В АМЕРИЦІ

ВАШИНГТОН, 17. квітня. — На запросини прихильників прогибіції станули нині свідками перед субкомітетом судового комітету сенату, ведучого слідство в справі прогибіції, кількох Канадійців, які зізнавали про те, який вплив мають урядові коршми на моральність народа. На думку свідків, сей вплив дуже деморалізуючий.

Межи ріжними другими свідками був Фишер, професор економії на Єйлськім університеті, на котрого думку Америка завдячує прогибіції своє богацтво.

СМЕРТНІСТЬ ВІД АЛЬКОГОЛЮ РОСТЕ.

НЮ ЙОРК, 17. квітня. — Асекураційне підприємство Метрополитен Лайф Іншуренс Ко. оголосило звіт з числа смертий за три перші місяці 1926. року, з котрого виходить, що за той короткий час межи людьми, асекурованими в сім підприємстві, померло наслідком алькоголізму 168 людий, або 4 особи на 100,000 осіб. За три перші місяці минувшого року на те саме число людий померло від алькоголю 3 особи. Значить, смертність від алькоголізму збільшується.

ПАСЕЙСЬКИЙ СТРАЙК ПОЧИНАЄ 13-ИЙ ТИЖДЕНЬ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 18. квітня. — Зі завтрішним днем страйк пасейських і дооколичних ткальних робітників входить в 13-ий тиждень свого існовання. На страйку є тепер коло 10,000 робітників і робітниць.

Провідники страйку находяться тепер у вязниці, і тому фабриканти думають, що вдасться зломати страйк скебами, яких вони мають на завтра. Щодо провідника страйку Вайсборда, то суд наперед підняв його кавцію до 50,000 долярів, а відтак знижив до 5,000, так що він вийде завтра на волю.

ВИБУХ У ФАБРИЦІ.

КЕМДЕН, Ню Джерзі, 17. квітня. — У фабриці машин до говорення підприємства Виктор Токінґ Машін Ко. наступив вибух у рурах, відводячих трачиння. Наслідком вибуху 17 робітників віднесло тяжкі рани, а одна робітниця відай помре. Від вибуху повстав огонь, який замкнув у фабриці 200 робітників, яких лишень з трудом відтак удалося видобути.

ВІЙНА МЕЖИ РОЗБИШАЦЬКИМИ БАНДАМИ.

НЮ ЙОРК, 18. квітня. — В місті вибухла зовсім несподівана бійка межи бандами розбишаків. Вчора двох бандитів з одної шайки напало на якогось Макса Ґолдберґа, застрілило його зі заду, та пропало без сліду. Є се вже одинайцяте вбивство в сій війні.

ВИБУХ ВУЛЬКАНУ НА ГАВАЙСЬКІМ ОСТРОВІ.

КОНА, Гаваї, 18. квітня. — Вулькан Мауна Льоа почав знова працювати. Лява, що вилялася з кратеру, та поплила боком гори двома великими ріками, змела з лиця землі село Роопульоа. В сьому селі було кільканайцять домів, в яких жило коло сотки мешканців. Межи домами був і американський почтовий будинок. Що сталося з мешканцями села, невідомо. Коли лява впала в море, вода почала кипіти на кілька миль довкруги.

ЯК СИЛЬНИЙ ГУК У ПІДЗЕМНІЙ ЗАЛІЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК, 18. квітня. — Др. Фрі, учений фізик, розсліджував при помочі спеціяльних приладів силу гуку в підземних зелізницях міста й прийшов до переконання, що гук на них зовсім не гірший, як на вулиці. Він лишень видається сильнійшим через те, що людина находиться у темнійшім місци, а чоловікови, шо находиться у темнійшім місци, все видається голос сильнійшим від голосу тої самої сили, коли людина находиться на яснім місци.

РЕЗЕРВОВІ ОФІЦИРИ РОБЛЯТЬ ГАЛАБУРДУ НА ВІДЧИТІ.

НЮ ЙОРК, 18. квітня. — Др. С. Паркес Кедмен, презикент Федеральної Ради Церков Христа в Америці, давав тут нині в бруклинській філії організації Вай. Ем. Сі. Ей. відчит проти мілітарного виховання в американських школах. У своїм відчиті він згадав, що розервові офіцири американської армії ведуть аґітацію за сим вихованнем та підсувають американському народови погляди, що насильство є одиноким способом розвязки міжнародних непорозумінь. Проти сеї критики піднялася громадка резервових офіцирів, та зробила лекторови бучу. Впорядчики відчиту покликали поліцію, і ся викинула офіцирів зі салі, а відтак декого з них ще й арештувала.

ЗАБАВА ПЕРЕМІНИЛАСЯ В ТРАГЕДІЮ.

ШИКАГО, Илинойс, 18. квітня. — На іменинах у домі Френка Смаґачака, на якій було богато гостий і немало всякого напитку, хтось з гостий нарікав, що в хаті холодно. Пані Смаґачакова, щоби загріти гостий, вилляла в піч цілу баньку ґазоліни. Ґазоліна бухнула, й обняла кількоро з гостий, сидячих при столі. Їх сейчас взято до шпиталю, але двох з них померло по дорозі, а двох других певно помре. Френк Смаґачак, як що він вийде з життем, буде сліпим усе своє життє. Лиш його жінка, котра була причиною нещастя, вийшла з пригоди ціло.

УРЯД ПРОГРАВ ПЕРШИЙ РАДІОВИЙ ПРОЦЕС.

ШИКАГО, 16. квітня. — Нині відбулася тут перша судова розправа за радіо. Позовником виступав федеральний уряд, котрий закидав пізваній компанії, що вона висилала радіові депеші в часі, коли її уряд не дав дозволу. Суд відкинув позов уряду як безосновний, кажучи, що федеральний закон про радіо не дає урядови виразно таких прав, які уряд собі приписує.

БАНКРОТСТВО БАНКУ У „МІСТІ БЕЗ ПЛЯМИ".

ВИЛМОР, Кентакі, 18. квітня. — Тут збанкротував банк Вилмор Депозит Бенк, бо не міг стягнути своїх позичок. Упертість довжників зробила поважне враження, бо Вилмор хвалилося з давна, як примірне місто без плями. В ньому нема ні театрів ніякого роду.

ПРОТИ ЖІНОЧОЇ МОДИ.

Грецький уряд видав розпорядок, що забороняє жіноцтву носити надто короткі спідниці. Цими днями засуджено вперше в Атенах 24-літню жінку за таку спідницю на день вязниці. Публика приняла засуд великим реготом.

ЗНАВЦІ ПРО ЖІНОЧУ КРАСУ.

Недавно в париськім університеті зібрались представники мистецтв і літератури, щоби розглянути дуже складну і актуальну проблему — „модерного жіночого ідеалу краси". По черзі забирали голос малярі, історики мистецтва, письменники. Маляр Рівален казав, що на основі довголітніх досвідів стверджує, що в останніх 20 роках мужеське та жіноче тіло сильно споганіло. Число гарних живих моделів стає щораз рідше. Одною з причин цього є, на його гадку, надто сильно поширена епідемія модерних танців: їх неритмічні рухи впливають зле на гармонійний розвиток тіла. Різбар Дюрбо звертав увагу, що ці песимістичні погляди треба зрівноважити фактом, що в останніх десятках літ сам ідеал краси перейшов сильну еволюцію. Наше покоління перестало вже вважати ідеалом краси Мільоську Венеру. Нинішнім ідеалом є „ґарсон" — „дівчур", себто струнка хлопяча лінія тіла, хлопяче обличча і навіть обстрижена по хлопячому голова. Професор Ґорден виступив проти „бубікопфу", вказуючи на те, що навіть неґри які дали нинішним жінкам музику до танців залишили красу довгого волосся. Коротке волосся, яке було недовго в моді у Египтян та Римлян, завсіди вважали чимсь неприродним. Уже апостол Павло в листі до Коринтян висловлювався про довге волосся як незвичайну прикрасу жінки. Професор наводив приклади, що в численних еспанських містах коротке волосся заборонене урядово. Також в Амстердамі забороняють доглядачкам у шпиталі носити коротке волосся, мотивуючи це тим, що воно впливає погано на пацієнтів.

СЛАВЯНОФІЛЬСЬКІ МРІЇ.

У Білгороді повстала Ліга, яка має на меті зєднати всіх балканських Славян, головно Болгарів і Сербів. У цій Лізі є представники обох народів. Вони звернулись з відозвою до обох народів, накликуючи їх сотворити окрему південнославянську державу від Чорного Моря до Адрійського, тому, що це є єдиний шлях визволити всіх південних Славян від опіки великих держав. Якщо така ідея найшла би ґрунт між згаданими народами, то вона була би доказом дійсного „духа Локарна" у середовищі, де ще донині ятряться незагоєні рани боротьби між Сербами та Болгарами. Инше діло: можливість здійснення такого пляну. Італія, Франція, а навіть Греція та Румунія, зустрінуть його не дуже прихильним оком. І що сталось би з таким твором як „Мала Антанта", в якій неславянські держави мають свій голос?

ЕСПАНІЯ ПРОТИ КАТАЛЬОНЦІВ.

Еспанія, що також побивалась за місцем постійного члена в Раді Ліґи, щоби замирювати Европу, дає в своїй державі гарний доказ пошани національних прав. Вона веде невпинну боротьбу з Катальонцями, що займають чотири еспанські провінції: Леріда, Ґерона, Барсельона та Тараґона, з 2 міліонами мешканців. Катальонською мовою говорить 4 міліони людей, не лише в самій Катальонії і Валенсії, але на Валеарських островах, у провінціях східних Піренеїв у Франції, в Альберо на Сардинії, у Сальоніках і заморських еспанських кольоніях. Катальонська мова відроджена в XIX. ст. має велику самостійну літературу.

Новий конфлікт еспанського уряду з катальонським рухом повстав з приводу діяльности одного барсельонського товариства, яке своє справоздання друкує катальонською мовою, а не еспанською. Ґубернатор Барсельони розвязав товариство, яке накликало своїх членів не признавати влади. Уряд у комунікатах переданих у пресі висловлює жаль з приводу таких суворих засобів ґубернатора, одночасно признаючи необхідним боротись з бунтівниками. Незалежно від цього приготовляється суд проти 17 осіб обвинувачених у минулорічній змові на королівський поїзд біля Барсельони. Всі обвинувачені втекли до Франції.

ВОРОГ ЖИТТЯ.

У Варшаві рішив ґімназіяльний талановитий учитель і письменник Комарніцький розпрощатись з життям дуже енерґійно: одночасно відкрутив ґаз, перерізав собі жили та зажив отрути. Видко, що справді не хотів попасти в руки лікарів, які би навернули його до життя.

НАЙМЕНША ПЛАНЕТА.

Найменша планета з т. зв. астероід, котрих скількість виносить понад сто, має ледви 2 км. проміру. Отже цілу цю „землю" можна би легко обійти на протязі двох годин. Авантюрник, котрий найшовся би на ній, не чув би змучення навіть після довгої подорожі, бо його тягар був би мінімальний, точно беручи 36 міліонів разів менший від нормального тягару на земному ґльобі. Колиб схотів зійти зі своєї планети, вистарчило би йому лише підскочити. Такий скок переніс би його відразу поза межі ділання сили притягання планети і сам перемінився би в міжпланетарне тіло.

ТИБЕТАНЦІ ВИПЕРЕДИЛИ ДАРВІНА.

В цікавій книжці сер Чарлза Бела: „Тибет кодись і тепер" є така тибетанська леґенда про походження чоловіка. Малпа, в котрій воплотився дух милосердя, стрінула демона-жінку, що промовив до неї такі слова: „Наслідком огидливих гріхів, доконаних мною в попереднім житті, я відродилася як злий дух, але що мною оволоділа пристрасть, я запалала до тебе любовю". Після довгого вагання і після нарад зі своїм духовим провідником, дух милосердя оженився з чортицею. Вона породила шестеро дітей. Кормив їх батько святим зерном, а тому волосся їх тіла ступнево зникало, хвости ставалилися щораз коротші й вкінці зовсім зникли. Инша тибєтанська літопись додає: „діти, котрі були подібні до батька, відзначалися вірою, пильністю, любовю й побожністю, вимовою й лаґідністю. А ті що були подібні до матері, були повні гріху, сварливі, зависні, розпустні й злісні. Але всі були дуже сильні й відважні". Всі ті добрі й злі прикмети Тибетанці одідичили по... малпі й чортиці.

ШЕВЧЕНКОВІ РОКОВИНИ У КИЇВІ.

Шевченкові роковини починають святкувати на Україні не тільки урочисто, але й змістовно. Особливою змістовністю і ріжнородністю відзначалося те свято у Києві, цьому старому центрі українського культурно-національного життя.

В Академії Наук відбулися урочисті річні збори. Історичне Товариство при Академії Наук відбуло публичне засідання, на якому були прочитані три реферати, присвячені Шевченкови. У вищих, середніх і народніх школах відбулися урочисті вечірки з рефератами. В клюбі друкарів отворено Шевченківський куток. Серед робітництва особливо урочистістю відзначалося свято в трамваєвому парку, який носить імя Шевченка. Всенародня Бібліотека улаштувала спеціяльну Шевченківську виставу друків і т. п.

Столичні і провінціяльні ґазети присвятили, як звичайно, Шевченковій річниці свої числа.

ФРАНЦУЗИ ВЖЕ ПЕРЕГОВОРЮЮТЬ З РИФАМИ

ПРЕДСТАВНИКИ АБД-ЕЛЬ-КРІМА НЕ ПРИНЯЛИ ПЕРЕДВСТУПНИХ УСЛОВИН І ВЕРНУЛИ ПО НОВІ ІНСТРУКЦІЇ.

ТАУРІРТ, Марокко, 18. квітня. — Передвступна покоєва конференція Французів і Еспанців з Рифами відбулася в малій, відлюдній оселі недалеко Туарірт.

Французи домагалися, щоби Рифи вицофали свої війска пять миль взад на просторі 25 кільметрів на доказ, що вони щиро думають про мир.

Рівнож домагалися заяви, що на випадок заключення мира Абд-ель-Крім покине край і не буде перебувати в ніякій мосулманській країні.

Делеґати Абд-ель-Кріма заявили, що вони не мають так широких повновластей, щоби могли рішати про так важні справи. Супроти того відправлено їх французьким аеропляном до міста Аґадір, де перебуває головна кватира Рифів.

На загал відносять враження, що конференція готова розбитися. Найбільшою перепоною вважають домаганне, що Абд-ель-Крім має покинути землю Рифів.

МУССОЛІНІ ВЕРНУВ ДО РИМУ.

РИМ, 17. квітня. — Тисячі народу витало Муссолінього, коли він вернув з своєї подорожі до Африки. Аероплями літали у воздусі, гармати стріляли і дзвони дзвонили. Вїзджав до Риму як колишні тріюмфатори, побідоносні полководці римських часів.

Витав його уряд і тисячі фашистів. До тих послідних сказав Муссоліні: „Фашисти, тепер не час на балачки і промови, треба братися до роботи".

ТУРЕЧЧИНА ГОТУЄТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

ЛОНДОН, 18. квітня. — Турецький уряд покликав до військової служби цілий 1926 річник та всіх тих, що були досі звільнені.

Цей крок вважають тут як безпосередний наслідок тих промов, які виголосив Муссоліні на африканській землі.

Кромі того Туреччина підозріває Італію о военні махінації, ще й з того боку, що Італія заключила з Грецією секретний договір та дала їй два міліони фунтів стерлінґів позички на военне зброєння.

Греція думає атакувати Туреччину до спілки з Італією і відзискати в той спосіб свої недавно утрачені кольонії в Малій Азії.

ПРИГОТОВЛЕННЯ ДО ПОЛЯРНОЇ ЕКСПЕДИЦІЇ ВЖЕ НА ВИКІНЧЕННЮ.

КІНҐС-БЕЙ, Шпіцберґен, 18. квітня. — Приготування до уміщення Норґе викінчено по цілотижневій роботі.

Всьо вже готове і жде на його приїзд. Амундзен в дорозі до Кінґс-Бей.

ПАНҐАЛОС ЗЛОЖИВ ПРИСЯГУ ЯК ПРЕЗИДЕНТ ГРЕЦЬКОЇ РЕСПУБЛИКИ.

АТЕНИ, 18. квітня. — Ґенерал Панґалос, нововибраний президент республики, зложив в катедрі присягу перед Святим Синодом і радою міністрів.

Заразом оголосив амнестію для всіх тих, що сиділи по тюрмах за політичні чи журналістичні провини.

СОВІТИ ШУКАЮТЬ ЗА СКАРБАМИ.

РИҐА, 18. квітня. — Совітський уряд рішився вислати до Туркестану експедицію, яка шукалаби за скарбами Тамерлана і Александра Великого.

Історія згадує про ті казочні скарби, яких набули ті два славні побідники, а які повинні находитися на землі туркестанській. Їх то хочуть добути совіти.

ПАРИЖ ТЕЖ ГОТОВ МАТИ СВОГО ХМАРОДЕРА.

ПАРИЖ, 16. квітня. — Міністер публичних робіт, сенатор де Монці предложив плян, щоби злучити всі міністерства в одні́м будинку і вибудувати для тої цілі хмародер, якого кошта обчислюють приблизно на $50,000,000.

НЕ ХОЧУТЬ РОЗОРУЖУВАТИСЯ.

ПАРИЖ, 16. квітня. — Сенатор Райберті заявився в своїй промові в справі розорудження проти всякого дальшого обмеження французької фльоти, яка й так невистарчаюча для оборони Франції та охорони її заморських кольоній.

СУДЯТЬ БАБУШКУ, ЯК ЦАРСЬКОГО ШПІОНА.

МОСКВА, 15. квітня. — Небувалу сензацію викликала тут судова розправа проти 72-ної Анни Серебракової, яка одержувала від совітів як давна революціонерка державну плату. Виявилося, що вона була провокаторкою і видавала поліції найсвідоміщих революціонерів. Жила розкішно та вміла ввійти в тісні зносини з революційними орґанізаціями за часів царату і знала всі тайни, які видавала поліції.

Через ню потерпіло богато людей, з яких многих покарано смертю. Була в приятельських зносинах з Леніном і иншими теперішніми большевицькими світочами.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АРҐУМЕНТИ ПРИХИЛЬНИКІВ ПРОГИБІЦІЇ

Скінчилися нарешті зізнання противників прогибіційного закона перед субкомітетом судового комітету сенату та почалися зізнання прихильників прогибіції.

Почали „битву" представники Федеральної Ради Церков Христа, яка лучить всі протестантські церкви Злучених Держав. Представники заявляли, що вони далі вірують, що для належитої захорони суспільности перед суспільними нещастями, як перед недугою й злочином, треба обмежувати особисту свободу людий. На їх погляд, торговля алькоголічними трунками є власне одним з таких лих, з якими треба боротися через суспільне законодавство. Найкращим з усіх заходів проти пияцтва є повна заборона продажі. Хоча прогибіція ще не переведена як слід у життя, вони все таки є того переконання, що вона є корисна. Були межи бесідниками, що говорили за прогибіцією, бесідники, на яких погляд американська дбайливість за особисту свободу є поважною національною недостачою Американців.

Пішли відтак представники ріжних протестантських церков, які на тлі такого вступу розмальовували загальні благодати, які виплинули з прогибіції. Представничка одної презбитеріянської орґанізації з Клівленду говорила приміром, що від коли в Америці заведено прогибіцію, від тоді в Америці зменчилося число злочинів. Дуже цікавий був спосіб її арґументації. Вона сказала, що число злочинів в Америці зменчилося, хоча американське населенне в трох четвертих частях се іміґранти або діти іміґрантів, та мимо сього, що число Муринів зростає незвичайно скоро. Виходилоби, що іміґранти, діти іміґрантів та Мурини се ті верстви американської суспільности, які достарчають кадри злочинців.

Та се лишень побічна характеристика сих арґументів. Головна річ все таки в тому, як вони підпирали прогибіцію. Представники приміром Гуманітарного Товариства говорили, що від прогибіції родичі почали краще дбати за дітий, черезщо тепер попадає в суд за занедбанне родинних обовязків менче родичів, як давнійше. Инчі вказували на те, що від часу прогибіції суди полагоджують менче справ за пияцтво. Ще инчі наводили цифри, що від часу прогибіції в Америці нема безробіття, роботи йдуть постійно, добробут зростає, число недуг зменчується, загальне суспільне здоровля поправляється, і так далі без кінця. Просто всяке людське благо, яким тішиться нині Америка, приписано в головній мірі прогибіції.

Щодо наведених тут фактів ,то богато з них є неправдивими. Так приміром, неправдою є, що від заведення прогибіції в Америці зменчилося число злочинів. Американська статистика показує відай зовсім певно щось зовсім другого. Специяльно щодо нападів на особи та вбийств, справа мається нині богато гірше, як перед заведеннем прогибіції. Коли в декотрих місцевостях справа може мається нині краще, як се було давнійше, то в сьому заслужилися місцеві обставини, а не загально американська прогибіція.

Щодо других фактів, то вони можуть бути справді так, як їх подають прогибіціоністи, лишень що причина їх зовсім не в прогибіції. Правдою є, приміром, що за послідних кілька літ в Америці нема безробіття, що здоровля суспільности поправляється, але що се має спільного з прогибіцією? Аґітатори републиканської партії говорили при президіяльних виборах, що добробут викликала републиканська адміністрація, а нині говориться, що її викликала прогибіція. На ділі, все те арґументованне опирається на зовсім хибному думанню. Богато людий попадає в подібні похибки. Шукаючи за поясненнем якогось суспільного явища, сі люди думають, що коли одно явище попереджає друге, то друге було викликане першим. Тимчасом на ділі в сьому лишень стільки правди, що слідуюче явище може бути викликане лишень попереджаючим. Кожде явище однак попереджає богато других, і котре з них саме є сущою причиною, се не так легко ствердити.

Завважали приміром білі люди при своїх зносинах з африканськими дикунами, що їх дуже тяжко навчити стріляти з рушниці. Стали білі розслідживати за причинами сього та переконалися, що дикарі не розуміють зовсім, чому рушниця вбиває. Вони бачили, що заким білий убив звірину, він видав рушницею сильний гук. Ось зі сього й зложилася в дикарів думка, що причиною смерти є гук. Через те такий стрілець не пробував ціляти рушницею, а дивився просто за тим, щоби видати гук.

В по[illegible] всі ті загорілі прихильники прогибіції, які тепер стають перед сенатовим комітетом. Що в Америці роботи йдуть, в тому не заслужилася прогибіція, подібно як не можнаби винувати прогибіції, як би в Америці було безробіття, бо лишень праця броварняних та горальняних робітників звязана з прогибіцією, а не праця других катеґорій робітників. Приписувати в заслуги прогибіції все добро, яке лишень нині можна завважати в Америці, може лишень або загорілець, який в своїй заскорузлости стратив всякі здорові змисли, або свідомий брехун, який других людий бере за дураків, які на його крутарстві не пізнаються.

ТРАҐЕДІЯ БЕСАРАБЩИНИ

Багата до великої війни Бесарабщина тепер пухне з голоду. Розміри голоду дорівнюють уже ґолодови на Радянській Україні в роках 1920—21.

Румунська влада довго не пускала вісток про голод в Бесарабщині. Цензура давила пресу й не пропускала жадної вістки про ту страшну біду, яка повільно, але нестримано насувалась на бесарабське населення.

Нарешті розміри голоду досягли катастрофальних розмірів; почався народний мор. Не стало й урядови сили ховати від світа те, що робиться на великих просторах Бесарабщини. Тепер уже й урядові чинники й преса признаються, що на ґрунті голоду творяться страшні явища, що нарід тікає з Бесарабщини, хто може й куди може. Тікають масово на Україну, за море, до Бразилії і т. д. Через постійне відживлювання зіпсутою кукурудзою, росповсюднюється широко осібна умова хороба — пеляґрія. Ширяться ріжні злодійства. Нарід гине масово.

Бесарабська траґедія, це ще один доказ залежности народнього добробуту від політичної влади. Тільки в таких країнах страшної оліґарії, в краях, опанованих жмінкою володарів, як совдепія, чи боярська Румунія, можливі такі масові народні нещастя. Тільки в країнах, де панує повна сваволя влади над тілом і душею „підданих", може народ десятками, сотками тисяч і міліонами гинути від голоду, посідаючи такі плодючі землі, як Бесарабщина чи Україна.

До війни Бесарабщина продукувала 120—150 міліонів пудів ріжного збіжа, якого майже половину як зайвину вивожено через одеський порт за кордон. Звідтиж вивожено знамениту бесарабську бриндзю, вивожено худобу, овечу вовну, виноградні вина, ріжні овочі.

Бесарабське населення й само мало всього подостатком, та ще й вивозило для других. Нині воно вимирає з голоду. Причина тому той стан політичний, в який Бесарабщина попала по війні.

Як говорить визначний учений славіст Шахматов, Славяне, що розселялись по Дунаю, осіли в Семигороді, Буковині та Бесарабщині ще в пятім століттю. Перед ними там жив нарід відомий під іменем Даків. Таким чином „прадідівським тереном руського народу був терен Антів, який простягався між р. Прутом та Дніпром. У шестім віці вигнали звідти Антів Авари, або Обри.

В семім віці ті терени, головно сучасну Бесарабщину, захопили Болгари під проводом князя Аспаруха, а після них прийшли туди Мадяри, Печеніги, яких вигнали звідти Славяни і знову осіли на прадідівських своїх землях. Навіть Святослав, український князь, після погрому Болгар в 967 році оселився на Дунаю в Переяславці (сучасний Тульчин).

В XI. в. українських князів вигнали звідти Узи, або Торки. По них прийшли Татари, але північна Бесарабщина ще в XIII. в. залишалася під владою українських галицьких князів, а в XV. в. майже вся Бесарабщина входила в склад литовсько-руського князівства.

До XV. віку Бесарабщина була поза Молдавією і на півночі її сиділи Українці, а на півдні Половці й Татари.

В кінці XV. в. та на початку XVI. в. Бесарабщину і Молдавію захопили Турки і тримали її в своїх руках аж до початку XIX віку, коли й пішло розселення Молдуван по Бесарабщині.

Завдяки такому пересуванню ріжних народів на теренах Бесарабщини нині там ні один нарід не має більшости. Найбільше там Молдуван, які господарями Бесарабщини ніколи не були; вони становлять 43% населення; Українців там 24%; Жидів 10%; кромі них там ще є Болгари, Цигани, Ґаґавзи й другі.

Найбільше Українців живе понад Дністром, особливо в повітах: хотинському та акерманському, де вони мають абсолютну більшість.

Щодо підсоння та народного хазяйства, то Бесарабщина уявляє собою пряме продовження південної України та творить з нею одну цілість. Одеський порт, наприклад, в головній своїй части й був портом для вивозу збіжа та инших хліборобських продуктів Бесарабії. Все ріжноплемінне населення Бесарабії через те й дивилося на Бесарабію як на нероздільну частину українських земель. Так воно дивиться на неї й тепер, уважаючи Румунів тимчасовими окупантами.

Коли сталася революція в Росії, то все населення, включаючи в се й Молдуван, бажало для себе лише автономії, наперед в межах Росії, а коли повстала українська република, то в межах України.

У всякому разі, з усего те населення бажало найменче попасти в руки Румунії. Воно навпаки боялося такої можливости, бо добре знало, яке лихо чекало його від румунської боярської (шляхетської) оліґархії. Навіть Молдувани рішучо відмежувалися і відмежуються самі від Румунів.

Але те, чого населення найбільше боялося, сталося.

Скористувавшися з большевицького безладдя, Румуни „тимчасово" захопили Бесарабщину, аби врятувати ріжні бази військового майна, що там були скупчені підчас війни, та забезпечити спокій в найблищому запіллю своєї армії. Такими арґументами вони виправдували свій похід на Бесарабщину.

Окупувавши Бесарабщину військами, вони почали заводити там свій лад . Поводження й поступовання їх мало чим ріжниться й нині від большевицького на другім березі Дністра. Масові арешти населення. Ростріли по вирокам військових полевих судів. Часто й без суду, під якимнебудь претекстом.

Девять років живе населення нещасного краю в страшних умовах військового окупаційного режиму. Девять років на землях Бесарабщини панує сваволя розбештанної румунської солдатески.

Девять років в Бесарабщині лютує „сіґуранца" — румунська Чека, яка по своїй дикости й лютости нічим не уступає большевицькій „Чека".

Девять років Бесарабщиною управляють пяні румунські капралі, які посеред села чи місточка надівають на стовп свої комендантські кашкети, аби населення на знак пошани до коменданта вклонялося тим кашкетам, переходячи попри стовп.

Девять років, як у Бесарабщині переводиться безоглядна румунізація населення. Для успіху її зовсім приглумшено місцеве громадське життя. Розігнано місцеві самоуправні установи, замкнено кооперативи, школи, народні читальні, конфісковано нерумунські книги, заборонено видавати й ввозити в Бесарабщину нерумунські книги та ґазети.

Девять років економічне життя краю знаходиться під обухом ріжних військових урядників, „реґулюючих" торгівлю й продукцію.

Девять років, як все населення Бесарабщини обтяжене безперивними постоями окупантської армії та ріжними військовими повинностями, „реквізиціями", а також непосильними державними податками та корупційними „податками" прославленої на увесь світ своєю коррупцією румунської адміністрації.

Це все привело до старшних злиднів населення Бесарабщини, а наконець до найстрашнійшої катастрофи — до голоду.

Найстрашнійшим голодом охоплені ті повіти, де живе 600-тисячне українське населення.

Український селянин в Бесарабщині конає з голоду під тяжким чоботом брутальної румунської окупації, а совітська влада знову шукає нагоди сісти з Румунами за один стіл для урегулювання судоходства по Дністру. Два самовладні, грубі некультурні уряди збираються знова поділити межи себе українську землю, щоби „інтереси українського народу були забезпечені".

Марко Антіох.

ОТЧИЗНА.

Моя отчизно! Знаю я, тобі
Судилась крізь війну в віках дорога.
Ти Бога бачила, такого Бога,
Що віти опустилися в журбі.

Ще колії татарської гарби
Лишилися, і з полумя грізного
Не вийшла ти. Бо он ще відблиск його,
Поглянь, горить на степовім горбі.

Так, од могил земля наша горбата...
О, проклинаю всіх, хто єсть Батий!
На переможцях скрізь печать проклята.

Он на бурхливім небі знак страшний.
То кровю з хмар напухнув хрест [ґіґантський:
Ще вийти з бід країні цій селянській.

ПРО ПОЛІПШЕННЯ СТАНОВИЩА ЕМІҐРАНТІВ.

В звязку з постановою Ліґи Націй про скликання міжнародньої конференції для унормування становища та для поліпшення долі еміґрації, Український Громадсько-Допомоговий Комітет в Румунії постановив звернутися до Ліґи Націй з ґрунтовно умотивованим меморандумом, в якому поруч з числовим матеріялом про стан та кількість української еміґрації в Румунії ставляться конкретні побажання-вимоги, які стосуються поліпшення становища української еміґрації на чужині. В звязку з рішенням Ліґи Націй про скликання міжнародньої конференції та про утворення спеціяльного фонду в сто тисяч фунтів стерлінґів, Ф. Нансен звернувся до всіх держав, в яких проживають еміґранти, з пропозицією про реформу постанов про еміґрацію. Нансен пропонує завести у всіх державах однакові посвідчення особистости й назвати їх „еміґраційними пашпортами". До еміґрантів Нансен пропонує залічити всіх тих, хто залишив терен бувшої Росії, але не прийняв совітського горожанства і не став підданим иншої держави.

На підставі цих нових пашпортів мається на меті полекшити еміґрантам волю руху та отримання ними вїздних віз в ті держави, звідки вони виїхали і куди мають намір знову повернутися. Фонд на підтримку еміґрантів Нансен пропонує утворити шляхом відчислень з нього половини тих сум, що виручатимуть уряди ріжних держав від видачі еміґрантам пашпортів та віз. Одною з принціпових вимог меморандуму Громадсько- Допомогового Комітету Української еміґрації в Румунії є побажання, щоб при виробленню нової форми еміґраційного пашпорту було узглянено факт існування численної політичної еміґрації з України.

Факт трактування останньої яко еміґрації російської, що мав місце в минулому, викликав лише непорозуміння та рішуче відмовлення і української еміґрації від користування документами, які-б принижували її національну гідність та які з погляду фактичного стану річей уявляють нині очевидний нонсенс. (Українтаг).

Сид. Молот.

ОРАЧ.

Ходить повагом за плугом,
Мов життя в нього немає.
Сумна пісня ллється гугом,
А веселої й не знає:
„Ой розсіяв я пшеничку
Та по поли,
Тучка впала та прибила,
Моя доле!
„Ой розсіяв я сльозоньки
Та по поли,
Лихо виросло, щей буйне,
Моя доле"
Ходить повагом за плугом,
Мов життя в нього немає.
Сумно пісня ллється лугом,
А веселої й не знає.

СПРОСТУВАННЯ ПРОФ. О. КОЛЕССИ.

У відповіді на статтю під заголовком „Польща і національні меншости" подав проф. О. Колесса до часописі „Кореспонденс Юніверсель" отсе спростування:

У Вашій часописі „Кореспонденс Юніверсель" з дня 9. лютого 1926 поміщено деякі невірні відомости, які викликують враження, що вони відносяться до мене, переінačуючи моє імя, бо згаданий там український професор Кольона, що був послом австрійського парляменту, взагалі не істнує.

Це спонукує мене просити Вас, щоб ви помістили в „Кореспонденс Юніверсель" спростування:

Не є згідно з фактичним станом справи, немов би я колинебудь згодився на заснування українського („руського") факультету чи курсу літератури, історії та теольоґії при польськім університеті в Кракові, або давав свою згоду на утворення секції українських студій при одному з польських університетів. Згідно з невідкличною потребою й актуальним постулятом українського народу домагався я все заснування самостійного українського університету на території, що має українську етнічну більшість — з дефінітивним осідком у Львові.

Не є також згідне з фактом, немов би український народ не мав відповідних наукових сил для заснування самостійного українського університету. Достаточне для цеї цили число відповідних українських наукових сил гуртується по части в краю при Науковім Товаристві ім. Шевченка у Львові, по части за кордоном, особливо в Українськім Університеті в Празі.

З висловом належної пошани

Проф. др. Ол. Колесса,
бувший посол австрійського парляменту та член Міжпарляментарної Унії, тепер професор Українського Університету у Празі.

Д. Семенченко.

СТРАЖДАЮТЬ СЕЛА.

Страждають села,
Стогне Вкраїна,
Темрява в хатах,
Світла немає.
Де-ж його взяти?
Люди — в кайданах.
Де-ж лихо діти,
Світла шукати?
Слухайте, люди,
Що я вам мовлю:
Десь там далеко
В синьому небі
Чорная хмара
Світ заступає.
Ой, ви благайте
Світлого Бога —
Хай тую хмару
Вібтер розвіє,
Хай світ засяє,
Край весь освітить,
Хай брат пізнає
Менчого брата.
Тоді й темнота
Побачить світло,
Тоді в нас піде
Мудра робота,
Пісні із серця
У всіх поллються,
Думки хороші
В нас стрепенуться.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ПЛАЧУЧІ ГЕРОЇ.

Читаємо дуже часто про відправи та панахиди по українських героях, а ще частійше чуємо як то проливають в нас слези за втраченою державністю, як моляться за нарід і свободу — а при тім нічого не жертвують, або дуже мало. Якби наші слези та слова завзяття міряти долярами то певно мали би ми їх сотки міліонів. І маємо їх, але хиба тільки в наших мріях. Тому і тільки мріємо ще далі про свою державу.

Та щоби вже раз вийти з мрій, не треба ридати і нарікати, а тільки працювати для народу і жертвувати. Всі віча і збори, заклики і молитви та відправи не принесуть нам нічого, коли впарі з словами не підуть і діла.

Тож святкуймо і маніфестуймо своє завзяття, але не плачем а жертвою на рідний край.

Н. Кіт.
Мінеаполіс, Мінн.

(**Примітка:** Подібного змісту письмо прийшло рівнож від „Українця" з Филаделфії).

ЧИ ГОДИТЬСЯ ПРИСВОЮВАТИ СОБІ ЧУЖУ ПРАЦЮ.

З великою приємністю прочитую дописи, статті та вірші, які виходять зпід пера американських Українців.

При тім одначе мушу піднести таку річ: Рік тому вислав я до „Свободи" кілька своїх коляд, які там друковано. Минув рік а я побачив ті самі коляди, які друковано з підписом якогось добродія з Пенсилвенії, якого за те якийсь критик назвав в тиждень пізнійше добрим „поетом" і „патріотом".

Не ходить мені тут о мою славу, ні моє імя. Хочу тільки порушити таку справу, якої не ялося нам в себе терпіти.

Брати чуже оповідання чи політичну статтю чи поезію і підписувати себе за її автора — це те саме, що красти чужу працю. Таке поступованне гидке.

Инша річ, коли чоловік взорується на статтях чи віршах. Це є навіть конечне, бо звідки міг би навчитися писати наш робітник, коли він дуже часто не кінчив навіть шкіл. Є самоуком і подивляти треба, що має нахил до науки та писання.

Але взоруватися, це ще не значить, живцем відписати і своє мя підписати, на те щоби коштом праці другого уходити за того, ким чоловік не є.

Того треба вистерігатися, бо це робота нечесна. Бо нею нікого чоловік не обдурить, а тільки самого себе; навіть тоді, коли редактор пустить до друку ті поезії чи статті як оригінальні, бо-ж і редактор не годен знати всіх поезій, особливо тих, що їх пишуть наші домородні поети.

Петро Задорецький.
Асторія, Н. Й.

З українського життя в Америці.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська опера в кождій українській хаті.

(„Вечерниці" Ніщинського на автоматичне пяно).

Маємо чудову музику, прекрасні танці, пребогаті вишивки, мережанки, килими та плахти. Маємо артистичні писанки, справдішні твори мистецтва. Маємо незрівнані гуцульські вироби з дерева та ковані з мосяжу. Маємо наш народний „балет" чи „водевіль" — наші гагілки, веснянки, купальні ігрища, обжинки, весілля. Маємо пребогату та оригінальну штуку, а не вміємо її вихіснувати ні для власного артистичного вдоволення, ні для народної слави, ні для бизнесу. Бо в тім усім є гроші і ще гроші. Ану нехай би в нас найшовся промисловий артист, що з наших народних ігрищ чи обрядів зробив стилевий балет, пантоміну чи водевіль на велику сцену. Певно, що пішло би! Світ облетіло би, гроший автору в кишеню намело би. А то жидки та москалюшки кроять московські „ярмарки" з українськими хорами і танцями, українські артисти се виконують, а Жиди та Москалі гроші в кишеню ховають, а Американці хвалять „найс Рошен водевіл".

Така ми вже нація вдалася. Заспана, нерухома, повільна. Американе їдуть ґазоліною, Німці парою, Ляхи кіньми а Українці биками. Соб-соб! цабе! соб-соб! цабе! — поволеньки, щоби костей не стрясти, миж маємо час. Можемо підождати, доки все, що маємо, чужі не розкрадуть.

Найшовся в нас артист-різьбар, Архипенко. Прага, Берлін, Париж — тільки й репетували: артист! талант! незвичайне! глибоке! — Приїхав Архипенко до Америки, навідався до Українців! — земляки-ж! Написали Українці новинку на 4 сторінки в одній ґазеті, та й на тім конець. Поголодував Архипенко, а як видів, що прийдеться за дішвошера стати, пішов та хоч-не-хоч поклонився російським Жидам від американської публіцистики. Тепер вже містять його та його різьб фотографії в великих ґазетах та підписують: „рошен скулптор".

(Мимоходом скажемо, що в „Січовім Базари" марне пропадає стіс пречудових альбомів з малюнками творів Архипенка. Видання розкішне, тексти український і англійський, формат великий, сальоновий, рисунки виконані першоклясно. А чи виділи ви сей альбом в якого українського інтеліґента. Продавав його „Січовий Базар" зразу по $4.00, а, як ніхто не купує, спустив на $2.00. Але і те не помогло).

Тому тим відраднійше, коли ту і там бачиться людину з ініціятивою, амбіцією, запогадливостію та любовю до своєї штуки. Ось возьмім наш нюйорський „Січовий Базар". Се ніби то приватний бизнес, але чи не робить він богато і для добра народної справи. От взявся видавати українські рольки — себто рольки на автоматичні пяна. Видавали їх доси Жиди — називаючи українські пісні московськими чи польськими, от й добре перекручуючи мельодії. Взявся „Січовий Базар" до діла. Перш усего „рольки" в них не „ролька" а „звійка". Чи не добре вигадали? — Отже виробляють і продають українські „звійки". Доси вийшло їх кілька. Вийшло приміром „Не пора, не пора". Як ви не купили ще то купуйте і грайте, а властиво само пяно вам грає. Ви лиш ногами натискаєте машинерію. І гремить вам „Не пора, не пора", аж душа радується. А до того видав „Січовий Базар" текст (слова) кождої пісні, яка взята на звійку. Пяно грає мельодію, а ви з текстом в руках навчитеся за кілька мінут слова співати. Тексти додається даром до звійок. Жидок за текст не дбає, що йому там в голові, чи ви навчитеся текст чи ні. „Січовий Базар" хоче не лише продати Вам звійку і заробити на Вас, але хоче, щоби ви навчились своєї пісні.

Приходжу до „Базару" а там показують мені малу брошурку — текст „Вечерниць" Ніщинського. Переглядаю, бачу — се текст до славних „Вечерниць" взятих на звійку, а властиво на звійки, бо на одній звійці не можна було так великого твору змістити. „Може схочете послухати?" питають мене. „Послухати „Вечерниць"? Розуміється!" Пішли ми у фабрику звійок. Малий круглий робітник витягнув звійки, вложив одну до пяна, натиснув педала і поплили звуки пяна на чотири руки. Се-ж безсмертні „Вечерниці". Се приґравка до них — опера звісна нам від молодих літ, але така все свіжа, все нова, все жива, все чудова. А ось і мельодія хозяйки, сумна, тужна, а ту нагло весело тони защебетали. І наче живий образ малюється перед очима. Висипали дівчата на сцену: „Добрий вечер, пані матко..." і т. д. Віолінові клявіші ведуть хор, решта орхестру. Аж ту з пяна добулись мужеські басові тони. Се парубки з колядою:

„Ві-ють ві-і-три-и-и та-ай бу-уй-несенькі;

„І-де-е до-Ф-щик гри-мо-о-весенький...

„Добрий вечер!

Так і бачите їх, як входять у хату. Впадають в спів дівчата, зачинаєсь драча за коляду, чуєте мельодію мущин: „А ми коляди не дамо, не дамо..." дальше: „Держіть, держіть, не пускайте..." а далі мужеський хор вриваєсь і дівчата кепкують з парубків. Пяно щебече веселу мельодію. Аж ось вдарили поважні тони, наче воєнна музика. Се стара, а така чудова приґравка до „Закувала та сива зазуля". І пливе ся безсмертна мельодія, росте, тужіє, дзвонить героїчним тенором а дальше бурею: „Гей, як зачули турецькії султани". Аж тут знов нагла зміна в музиці. Якісь дивні перекривлень тони, наче кукурікання в когута. „Ой вже не рано, вже не рано..." Зачинаєсь ворожіння, виливання воску. Музика дзвонить дівоцькі голоси, вигримує мужеські — поки не зіллється в унісон могутнього фіналу. Ще кілька тонів орхестрального заключення і пяно замовкає.

Я наче прокинувся зі сну. Двайцять мінут трівав концерт — я був на вечерницях, ухом я слухав пяна, а очі душі самі малювали сцену, рух, особи, кольори, акцію. Сеж чудова і пречудова звійка! Сеж величавий помисл дати нашим людям рідну оперу до хати! Виставити „Вечерниці" на сцені се не легка річ, се кошти і штука! Нюйорський наш театр з трудом на се здобувся, хоч які в него сили! А ту є „Вечерниці" на рольках, які можна в кишеню сховати! В кожній українській хаті можна їх заграти, в кожній хаті можна слухати цілої оперової дії через повних 20 мінут! Се заслуга перед українською публикою та українським мистецтвом! Така ролька то щось варта! Є що собі заграти, є чим гостей забавити, не те забавити, але по культурному угостити українською оперою в своїй хаті! Є чим перед чужими похвалитись, хоч скликай чужинців у гості, нехай послухають українську оперову штуку!

Я подякував їм за чудовий концерт та рішив, що мушу заплатити за него. Взяв перо в руки і написав сю рецензію. „Вартує робітник своєї плати". Вартує „Січовий Базар", щоби його похвалити. Нехай люди знають, що і в нас щось є, та нехай українська музика розходиться по українських хатах.

Л. Ц.

ПРАВДИВІ ДИВА.

Скількиж то є фактів, про які ніхто не сумнівається, скільки подій, які люди приймають на сліпо — а вони все основуються на помилках або на жартах припадку! Хтож знає прим., що „верби" зі старого завіта, на котрих — як сказано в псаломі 137-ім — Жиди в вавилонській неволи завісили свої арфи, в дійсности були... тополями? Чи багато людий знає, що Чорне море має воду яснійшу від якогонебудь иншого моря на світі, або що на Антилях) низше положена часть суші зветься „Grande terre", зате висша „Basse terre"? Лейденську пляшку винайшли не, як би слід здогадуватися в місті тої назви в Голяндії, але в німецькому містечку Камін. Так звані стеаринові свічки роблять із парафіни. Колиб когось спитати, як виглядають у нутрі поклади вугля на Шпіцберґені (архіпеляґ на північ від Норвеґії), мало хто відповів би, що вони... білі як сніг. Бо вугляні шиби покриті там зовсім ніжними кришталами леду.

Або кілька прикладів із ділянки наук. Із точки наукового погляду вага якогось предмету не є постійною вартістю. А саме предмет важений на рівнику або в його околицях, буде менше важити, як в иншій ґеоґрафічній ширині. Кільоґрам мосяжу важений у воздусі здається лекшим на 90 міліґрамів від такогосамого кґ. плятини. Маґнес важенний на звичайній вазі (отже не маґнетичній) виказує ріжний тягар, залежно від того, в якім напрямі звернені його бігуни.

В багатій описовій літературі Греків і Римлян ніде не згадується зявище таке загальне, як „світяче море" (спричинене, як виказали останні досліди фосфофризацією дрібоньких морських живих істот). Старинний світ знав, що правда, сарделі, але не знав нашого оселедця. Нині не можемо уявити собі християнську святиню без дзвонів, а в перших християн дзвоници викликали відразу (обридження). Вибір папи, або т. зв. конкляве, відбувається, як уже сама назва вказує, при зачинених дверях, — але від 1146 до 1268 року відбувався при відчинених дверях. У 1595 році в Дрездені появився розпорядок, який забороняв простолюдинові уживати... хусточки до носа. За панування Филипа III. одиноким „товаром", який вивозили з Еспанії, були розпорядки короля, котрий на основі папського дозволу позволяв своїм горожанам у кольоніях їсти підчас посту яйця й молоко за заплатою одного пезо. Або чи не дивний був розпорядок ради міста Норимберґії, який постановляв, що податків не вільно побирати від горожан під примусом, але що ті що противляться платити податки, як помруть то їх мають поховати не в гідних домовинах, а в домовинах для голоти.

Не слід забувати, що те, що нам виглядане дивне й дивацьке, сучасникам здавалося правильним і гідним. Не знаємо прим., чи хто з Анґлійців розсміявся на вістку про те, що на першу мумію, яку привезено до Анґлії, митний уряд наложив досить значний податок, бо признав її... фабрикатом. Наука природи в пляні навчання, уложенім цісарем Йосифом II. (2-га половина XVIII. століття), зачислена була до... розривок. Пруський король Фридрих Вел. заборонив привозити до краю чеколяду і, що більше, поручив хемікови Марк[г]рафови робити чеколяду з... липового цвіту. Катерина I. російська цариця, бажаючи просвітити свою темну державу, оснувала „висшу" школу для 400 дітей. Одначе школа не мала успіху, учеників достарчали до неї... закутих у кайдани. Фридрих, типовий абсолютний володар, позволив свому ґенералови фон Фавратови, оженитися з двома жінками. Померший в 1909 році ерль оф Лестер оженився з другою своєю жінкою якраз сто літ після другого шлюбу свого батька.

В нинішних звичаях є досить слідів середновічних часів. В німецькій громаді Емден кождий з мешканців аж до останніх часів мав достарчати властям щорічно якусь означену скількість горобців. Може бути, що той звичай походив із часів, коли в краю була язва тих пташат, подібно як в еспанськім місті Леріда, де свого часу так дуже розмножилися і осмілилися щурі, що напастували жовнірів, які спали в касарнях. У князівстві Лявенбурґ (у Німеччині) аж до 1870. р. тортури істнували як правна институція (хоч само собою не примінювали їх). У Вірцбурзі один дім при Катедральній вулиці має по нині обовязок (бо відносний розпорядок ніколи не був скасований) доставляти дров, коли чарівницю мають палити на стосі! В Росії буває таке, що багатий селянин до вбогого татарського жебрака звертається зі словами „князь". То є слід панування Татарів над Москалями тому багато століть. Як бачимо, багато вражаючих нас особливостей не тяжко пояснити, коли сягнемо до їх причинових жерел. Історія зміняється, а разом із нею обичаї, але ніщо не минає безслідно.

Р. Л. СТІВЕНСОН.

ОСТРОВ СКАРБІВ.

ЧАСТЬ ШЕСТА.

(39)

(Продовження)

Глава трийцять друга.

Погоня за скарбами. — Голос споміж дерев.

По части з сьої причини, по части для того, щоби Силверові і недужим дати нагоду трохи видихатися, посідали всі, скоро вийшли на сам вершок височини.

Тому, що височина на захід трохи спадає, представився нам з того місця, де ми спочивали, далекий вид на всі сторони. Понад вершки дерев виділи ми перед собою лісистий пригірок, облитий водою; коли же ми обернулися позад себе, то могли споглядати не лиш на пристань і кістяковий остров, але виділи далеко поза клином і східньою рівнинею широке море. Саме понад нами піднімався горб „дальновид", місцями зарослий пініями, місцями, стрімко спадаючий на долину. Не було чути ніякого шуму лиш далекий гук филь, що били об береги, та як бреніли рої комах поміж бурянами. На морі не було видко ані одного корабля, а величавий вид ще збільшав нашу самоту.

Силвер за той час відпочинку робив деякі поміри своїм компасом.

— Майже в простій лінії від кістякового острова — казав він — є три високі дерева. Хребет горба „дальновида" є, як мені здається, онто низьке місце. Навіть мала дитина знайшлаби тепер скарби. Мене аж охота бере насамперед пообідати.

— Мене чогось страх бере — замуркотів Морґан. То згадка про Флинта так мене розстроїла.

— От видиш, синоньку, — дякуй Богови, що він вже не жиє — сказав на то Силвер.

— То був поганий чортисько — відізвався третій розбишака і аж стрясся при тому — та і цілий аж синій на лиці.

— То від того, що пив богато руму — докинув Мері. — Синій! Та ще й який. Отсе як раз для нього слово.

Від коли знайшли кістяк та зійшли на сю розмову, говорили що раз тихійше, так, що наконець майже шептали, а голос їх майже не переривав лісової тишини. Аж нараз з посередини дерев, стоячих перед нами, почувся якийсь високий, дріжачий голос, що заспівав добре звісну стару пісню:

Пятнайцять мужа на мерця [скрини
Го—і—го, та і фляшка руму.

Я ще ніколи не видів, щоби люди так страшно налякалися, як ті морські розбишаки в сій хвилі. Збліди нараз, як би їх хто зачарував, декотрі посхапувалися, декотрі вхопилися один другого, а Морґан качався на землі.

— То Флинт, до...! — крикнув Мері.

Пісня так нагло затихла, як і розпочалася, так нагло, як би хтось співакови рукою рот заткав. Як та пісня неслася так здалека в чистому воздусі споміж дерев, зробила на мене якесь дивне вражіннє, а ще більше на моїх товаришів.

— Ану, ступайте дальше, — відізвався Силвер, силуючись промовити — так не сміє бути. То якийсь скажений почин, і я того голосу не знаю, але вірте мені, що то хтось хоче собі з нами збитки робити, хтось, що має так само тіло і кров як ось ви або й я.

Коли так говорив, набрав знов відваги, та й лице його прибрало знов звичайну барву. Та й другі стали вже опаматуватися, коли той голос знову відізвався — але сим разом вже не співав, лиш понісся як би слабий, далекий поклик, від котрого відбився слабший відгомін в яругах горба „дальновида".

— Дарбі М'Ґрав — заголосив хтось — бо то ще найліпше слово, котрим можна той голос означити — Дарбі М'Ґрав! Дарбі М'Ґрав! — голосив хтось раз по раз, а відтак закляв і наконець: Принеси сюди руму, Дарбі!

Буканіри аж остовпіли і стали а очі їм аж на верх висадило. Довго ще, коли вже голос був прогомонів, споглядали вони один на другого, витріщивши очі зі страху.

— То Флинт, а ніхто инший, то вже певна річ! — відізвався один. — Втікаймо!

— То були його послідні слова, які він сказав на кораблі.

Дик виймив свою біблію і став на голос молитися.

А той Дик був колись чесним хлопчиськом, заким ще пішов був на море та попався в зле товариство.

Силвер все ще стояв при свойому. Я чув, як він дзвонив зубами, але таки не піддавався.

— Ніхто на острові не чув нічого про Дарбі'ого — замуркотів він — ніхто, лиш ми тут одні.

Відтак на силу промовив знову. — Товариші — казав він — я прийшов тут за тим, щоби забрати золото і ані люди ані чорти мене не здержать від того. Я за життя не боявся Флинта, та й тепер не боюся, коли він вже неживий. Сімсот тисячів фунтів лежать тут навіть і не на чверть милі далеко звідси. Чи видів хто, щоби якийсь лицар щастя ізза запитого старого з синім носом, а до того ще й неживого моряка покидався такого множества долярів?

Але по його товаришах не було видко, щоби вони знов набирали відваги; скорше брав їх ще більший страх від його безбожних слів.

— Стережись, Джеку! — відізвався Мері. — Не визивай духів.

Прочі зі страху як би оніміли. Були би таки розбіглися на всі сторони, як би мали відвагу до того, але зі страху держалися разом і збилися в гурток коло Джека, якби хотіли з його приміру набрати відваги. А він досить запанував сам над собою.

— Духа? Може — сказав він. — Але одно мені при тому не ясне. Я чув відгомін. А преці як ніхто з людий не видів духа з тінью, так і ніхто не чув того, щоби від духа нісся відгомін. Того нема в світі.

Сей доказ здавався мені дуже слабим. Але годі сказати наперед, що може вплинути на настрій забобонних людий і на моє велике диво показалося, що сей доказ переконав Джорджа Мері.

— Та й знову правду кажеш, Джеку — сказав він. — У тебе без сумніву розумна голова на карку. Ідіть лиш дальше товариші! Мені видиться, що ви люди на фальшивій тропі. А коли я собі погадаю, то признаю, що то голос трохи подібний до Флинтового, але мені нагадався всетаки якийсь инший. То був голос —

— То був голос Бен Ґона, до чорта! — крикнув Силвер з цілої сили.

— Таки по правді так — відізвався Морґан і аж підскочив.

— А може то не така велика ріжниця? — спитав Дик.

— Бен Ґона нема тут живцем таксамо як і Флинта.

Старші моряки стали сміятися з його замітки.

— Лихо бери Бен Ґона — відізвався Мері. — Чи жиє чи не жиє, його ніхто не боїться.

Дивна річ, як борзо тепер змінився їх настрій, так на їх лици виступила знову природна барва. Незадовго зачали знову весело розмовляти з собою, а відтак позбиравши знаряди на плечі, пустилися знову в дальший похід. Попереду ішов Мері зі Силверовим компасом в руці, щоби остати в простому напрямі з кістяковим островом. Він правду сказав: Бен Ґон чи живий, чи неживий бувби нікого з них не налякав.

Лиш один Дик держав ще свою біблію в руці та оглядався зі страхом підчас походу — примір, на котрий другі буканіри зовсім не зважали, а котрий Силверові дав навіть нагоду до насмішків.

— А я тобі не казав — говорив він до Дика — а я тобі не казав, що ти попсував свою біблію. Чи гадаєш, що дух буде собі тепер богато робити з ньої, коли на ньої вже навіть і присягати не можна? Ані крихітки! — І він показав при тому на пальцях.

Але Дик не успокоївся і мені зараз стало ясно, що він занедужав; спека, утома і наглий перестрах прискорили пропасницю, як те др. Ляйвсі заповів наперед.

Тут на вершку можна вже було добре йти й ми стали знову сходити трохи в долину, бо височина, як те я вже сказав, спадала трохи на захід. Тут росли і великі і малі пінії, далеко одна від другої, а навіть межи купками мушкатових дерев і азаліями виділи широкі поляни з розпаленим від сонця піском. Коли ми так перейшли досить далеко через остров на північ, підходили ми з одного боку що раз близше до хребта горба „дальновида"; а з другого показувався нам що раз ширший вид на той західній залив, де колись вітри і филі кидали мною в човенці як мячем.

Ми дійшли були до першого високого дерева, але то не було те, до котрого нас справляв компас. Так було і з другим. Третє виставало з низьких корчів майже двіста стіп у гору. Було то справдішнє велит-дерево, з червоним пнем, а такого обему як хата і в його дуплі моглаби безпечно ціла компанія відбувати свої вправи. Його мабуть було видко далеко на морі як від сходу так і від заходу і мені було дивно, що воно не було назначене на карті як мореплавний знак.

Але то не так велич дерева зробила вражіннє на моїх товаришів, як радше свідомість того, що під його холодною тіню находяться закопані сімсот тисячів фунтів у золоті. Гадка про золото прогнала у них весь страх і обаву, яка їх перед тим булая взялася. Очи світилися їм мов огнем, ноги під ними самі від себе рушалися скорше і лекше, а всю їх душу закортіли скарби та й то життє, повне розпусти і забави, яке онтам для них розкривалося.

(Дальше буде).

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.

2. — Виразно і читко.

3. — Лиш по одній стороні паперу

4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.

5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.

6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.

7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.

8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребуе, може у себе оставити відпис).

9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганнем „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показуе, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.

10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Різдвяна коляда.

Заходом тов. ім. Тараса Шевченка від. 73. У. Н. Союза, переведено коляду на Рідну Школу. Жертвували по $2.00: А. Сидор, Г. Болюх, Й. К. Мартин, М. Свідер, А. Брикович; по $1.00: Д. Лободик, Г. Дулеба, А. Лех, Н. Марчак, М. Борис Волдмен, М. Волович, Г. Бойко, Й. Пастринський, Б. Кетлік, М. Хоптовий, Н. Костів, П. Накопінський, П. Ковальчук, К. Голуб, А. Дирун, І. Витязь, І. Рабій, В. Крутий, П. Колосовський, Н. Наход, П. Корнейчук. Оставало в комітеті $1.15. Разом було 33.15. З того вислано на Рідну Школу $31.00, а пересилка коштувала $1.75. Остало в касі 70 цнт. Жертводавцям складаю отсим сердечну подяку як також тим, що трудились коло збірки. Не богато вправді зібрано на так важне діло, але в тім вина тих, котрі провадять релігійну боротьбу, а не дбають про народні справи.

Андрух Сидор.

НЮАРК, Н. ДЖ.

768 долярів вислали Збаражчани до Збаража.

Фінансове справозданнє „Товариства Збаражчан в Нюарку, Н. Дж., за час від січня 1925 до березня 1926:

Приходу було $469.04. З того вислано на будову „Українського Дому" в Збаражі дня 28. липня 1925 $200.00 і дня 17. березня 1926 $250.00. Оплата за обидві посилки $13.75. Всіх видатків разом $463.75. Остае готівка в касі товариства $5.29.

Тут додаемо, що також в році 1924-тім наше товариство вислало через Комітет Збаражчан в Ню Йорку свою першу збірку в сумі 318 долярів. Так то невеличка горстка Збаражчан в Нюарку, Н. Дж., зібрала поміж собою і вислала на будову „Українського Дому" в Збаражі всего 768 долярів.

Задля інформації інтересованих пригадуемо при цій нагоді, що на ту саму ціль зібрали і вислали також виходці зі Збаражчини в Ню Йорку поверх 1000 долярів, з Тейлор, Па., 300 долярів, Дм. Редчук з Пасейк, Н. Дж., вислав 25 долярів і нарешті з далекої Канади Збаражчанин Я. Редчук вислав на туж саму ціль 50 долярів від родимців, що жиють в Монтреалю.

З цього виходить, що наші браві Збаражчани з згаданих місцевостий щиро і ревно помагають своїм братам в старім краю. Наші браття видержують бій з ляшнею тим лекше і сміливіще, що чують за собою хоч не велику але постійну нашу допомогу.

При тім нехай ніхто не думае, що наші родимці в краю дармують. Нічого подібного. До своїх попередних збірок в цілім збаражськім повіті в лютім сего року переведено загальну збірку на докінчення будови „Українського Дому" в Збаражі, котра то збірка дала: пару тисяч золотих, кілька сот долярів і 400 сотнарів збіжа. Беручи під увагу, що в краю серед таких злиденних відносин в місяцю грудни була збірка на товариство „Просвіта", в січню на „Рідну Школу", то зрозуміемо з якою великою саможертвою і самопосвятою наші родимці в краю беруться до діла.

Тепер самохіть насуваеся сумне питаннє щодо тих наших чесних краянів тут в Америці, що до сеї пори ще нічим не причинилися до піддержки культурної відбудови нашого народу в старім краю. Нумо, Дорогі наші Браття Збаражчани з Клівленду, Дітройту, Шикаго, Нортгемптон, Филаделфії, Бабилону, Ансонії і инших місцевостий, відізвіться як брат до брата, як свій до своїх і піднесіть і свою щедру лепту потребуючим братам під нахабною польською окупацією. Спішіть з помочію, не зволікайте, бо „Український Дім" в Збаражі мусить бути готовий до осени.

Тов. Збаражчан в Нюарку.

P. S. Точний звіт з приходів наших як і з того, скільки в кождім селі зібрали злотих, долярів або збіжа на будову „Українського Дому" в Збаражі, отримае даром кождий Збаражчанин в Америці, що пришле свою адресу і кілька адрес других Збаражчан, на адресу: K. Bahrey, 19 Morton, St., Newark, N.J.

ТОЛІДО, О.

Сьогорічна коляда.

Занялися колядою старші особи: Й. Рощіпка і П. Зьонкивич, малі діти: П. Зьонкивич, Г. Рощіпка, Анна Левус, Пазя Левус, Марія Унисько і Марія Корнова. Заколядовано $38.00, з котрих 18 долярів вислано на Рідну Школу, а 20 долярів задержано на школу, яку думаемо побудувати в своїй місцевости в Толідо.

Назвиска жертводавців такі: М. Корнова $3, Д. Бобак, Т. Скалій по $2; Н. Скотинський $1.50; Ю. Андрець, К. Перій, П. Юркевич, Д. Туркоць, М. Космина, Ф. Жуковець, В. Котчинаш, Д. Мидецький, А. Унисько, Б. Унисько, М. Клембіцький, І. Кульматицький, П. Демків, В. Несторович, Н. Білан, Ф. Павлюк, І. Лизан, К. Стефанишин, М. Кучкуда, П. Ферлівський, Й. Рощіпка, Т. Танасічук, М. Бляосецький, Д. Івасюк, І. Погорецький, Є. Крайка, П. Зьонкивич, І. Лоняк по $1; А. Крохмальний, М. Чорний, Ю. Вітко по 50 ц.

Дякуемо тим родичам, що вислали по коляді своїх діточок та подяка тим, що колядників щиро приняли.

Й. Рощіпка.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

На поклик „Обеднання" зібралися в Мілвіл колядники, щоб піти за колядою на поміч рідному краеви. Колядували: Матрона Горинь і Пазя Шимко. Честь і слава таким жінкам, що взялися за те благородне діло.

На жаль треба признати, що не всі зрозуміли як слід так важну справу як поміч Рідному Краеви. Є такі, що й за провідників себе беруть, а як прийде дати жертву на народні цілі так ховаються як кертиці по норах. От сором тай тільки.

Коляду зложили слідуючі: По $1.00: Г. Мокринський, І. Копитко, Й. Пиришлюга, Р. Юзьвін, П. Процишин, Я. Дупля, Ю. Пашковський, Г. Замойський, С. Пелехатий, Й. Кончевич, М. Даців, Й. Минько, В. Дудинський, П. Чопек, С. Чопек, Т. Ковальський, С. Мудрий, М. Гнатюк, Н. Н.; І. Панчишин 60 ц.; по 50 ц.: М. Швед, М. Ліс, І. Віжман, М. Брикищук, А. Лабик, С. Гурман, І. Кубицький, Ю. Прохович, А. Антонічук, А. Колодчак, І. Романюк, Г. Хамандяк, А. Дитко, М. Ключка, Ф. Варжибок, М. Романишин, В. Горинь, Г. Шимко, С. Ковальчук, Ф. Кравс; по 25 ц.: І. Згуд, Д. Гнатюк, Я. Ман, П. Грабовський, І. Кіценко. — Разом заколядовано $31.50 і вислано їх до Обеднання в Филаделфії.

Свій.

ЯК Я ПРАЦЮВАВ В МАЙНАХ

(**Від редакції:** Поміщуемо тут спомин гром. Максима Денеги, на який повинні звернути увагу наші робітники і в такий або подібний спосіб подавати нам образи з робітничого життя, які ми радо будемо друкувати).

Хочу розповісти про те, що то значить майни і яка в них праця. Прибув я до майни в 1925 році. Поробив пару місяців а як захопив нас страйк виїхав до фабрики бо не мав покладних центів, а я чоловік фамілійний.

Як прийшов я перший раз до майни, сів на елевейтор, який там називають ґийч тай питаю, що маю робити. А вони дали мені бувалого майнера тай кажуть, щоби я робив з ним, бо такого не пустять до майни, що в ній не робив. Іду я з тим майнером і якось страшно на душі. Все дивимося, чи що на голову не падае, бо чую, що вугля тріщить і думаю, що то вже падае на мене. Йду і йду, аж горячо стало і води захотілося. Я так зігрівся, що аж текло з мене. Іду і гадаю, собі, як я там буду робив як я ще не робив а вже з мене піт ллеться, аж ноги зболіли. А мій майнер ніс ще 25 фунтів пороху. Дивлюсь на него, а з него рівнож піт ллеться. Напився він води тай дае мені порох нести. Каже: поможи троха. Взяв я той порох а він взяв від мене динерку, до якої береться 2 кварти води, хліб тай ще дещо. Поніс я трохи тай ще гірше змучився. Питаюся того майнера, чи ще далеко а він каже, що буде ще з пів години ходу. А на мене ще гірше млість вдарила. Вкінці прийшли ми на свое місце. Була година 8.30, а ми вийшли пів до семої. Бере мій майнер кусень хліба, їсть тай ледви дихае. Беру і я тай їм, а він каже: живо їдж, бо кара порожна а зараз прийде забирати. Дав мені шуфлю, щоби накидати вугля, тай каже: як наладуеш пять кар будеш мав шифту, та заробиш 6 долярів і 30 центів. А я собі зараз подумав про те, скільки то заробляе компанія, коли кожда кара мае 4 тони, за які вона дере добрі гроші. Наладували ми ту кару, приїхав трайбер і взяв ту наладовану а поставив порожну. Майнер каже: ладуй ту кару сам, а я буду вертів діру і будем стріляли. Я ладую і збираю вугля. Повизбирував все, але кара не повна. А майнер ївивертів діру і каже: втікай, бо я буду стріляти. Показав мені місце куди ховатися і каже, щоби я кричав: фаер, фаер! Сховався я в то місце і чую як вистрілило, аж загуділо, а над мною сипиться вугля, впало мені на руку і дивлюся, а то кров тече. Гадаю собі, но то вже доробився. Та рана була мала і я завинув руку тай пішов ладувати. Приходжу на свое місце і нічого не бачу, бо всюда повно диму. Яких пять мінут тревало як стало видно. Майнер каже: ладуй бо зараз трайбер приїде.

Скінчив я ладувати і змучився так, що ледви дихаю. Дивлюся на годинник а то 11. година. А тут треба ще три кари ладувати. Зїв кавальчик хліба тай хочу води пити і питаю: де ту вода? Майнер каже, що води з майнів не можна пити. І подав мені свою воду, що мав з собою. Я тільки випив, що замочив язик тай троха прохолодився а він вистрілив знова. Приходимо до кари, а вона перевернена. Майнер клене на чім світ стоїть. Приїздить трайбер по кару, а кара перевернена. Поволи відвернули ту кару і наладували її ще раз. Потім зачали другу кару ладувати. Тую що стояла по заді, досить далеко, треба було добре руки витягнути щоби всипати до неї 4 тони вугля. Наладували ми четверту кару, а майнер каже, що час іти до дому. Так я пізнав роботу в майнах. Поробив в них до страйку, а потім виїхав до фабрики на роботу. О стільки добре робити в майнах, що ніхто не стоїть чоловікови над карком. Хотів би я кінчити, але хочу ще доповісти як то вугля забило майнера.

Наладував я кару і пішов відпочати. Сиджу собі разом з другим та говоримо о ріжних домашних клопотах. А ту чуемо як другий майнер вистрілив. А робив там син з татом. Син любив помагати татови. Старий пішов тай щось собі робив, а син пішов по вистрілі, щоби вугля барою бікувати. Чув я добре, як він дзюкав тою барою. А нараз чую як вугля впало. По тім вже не чути було дзюкання. Я кажу до свого майнера: чи часом не забило його, бо нічого не чути. А він засміявся і каже, що він вже знае як робити і звідки вугля видзюкувати. То тревало яких 20 мінут. Приїхав трайбер, взяв кару з тамтого плейзу і поставив порожну. Приїхав до нашого плейзу і так само забрав і поставив. Чуемо, а старий батько ладуе. І ми собі зачали ладувати. За хвилю чуемо як старий кричить: Владек, ходи будемо кару ладувати. Старий думав, що син в нашім плейзі, бо він любив часом приходити до нас тай говорити. Я кажу до майнера: Біда певно його забило, а той не дае віри. Кажу: ходім та подивімся. Трайбер ще стояв коло нас і я йому то розказував а вони оба ще висміяли мене. Тоді пішов я сам, а вони потім за мною. Вилізли ми на вугля і зачали шукати. І знайшли, але вже неживого. Ноги були поломані, плечі і лице потяті. Розглядаемо на всі боки, водою відтираемо, але годі було життя привернути. Взяли ми його до кари тай привезли на офіс. Та їзда тривала три чверти години. А я собі подумав, що якби він навіть ще живим був то заки його привезуть до офісу, мусить дійти по дорозі. От таке то майнерське життя і така їх робота. Добре його нашим людям знати, бо то рівнож життева наука. Богато наших людий робить по майнах і знають більше від мене то могли би щось кращого і цікавійшого написати. Тому я написав, щоби заохотити других до такого писання.

Все то, що я тут описав, пережив я і бачив в Плимавт, Па.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З СЕЛА КЛЕБАНІВКИ, ПОВ. ЗБАРАЖ.

Дорогі Родимці нашого села Клебанівки, повіту Збараж, котрі проживаете далеко за морем в Злучених Державах Америки. Просимо Вас сердечно поможіть нам що Ваша ласка в нашім ділі. Ми в минувшім році 1925-ім почали будувати Народний Дім в своїй громаді власними силами. Будинок вже стоїть, тільки що на нім є 200 долярів довгу, а неурожай і лихі часи не дають нам змоги сплатити, тож відносимося до Вас дорогі родимці з прозьбою о ласкаву поміч. Що Ваша добра воля поможіть нам.

ЗА КОМІТЕТ БУДОВИ:

М. Радковський, К. Корпан, М. Левіцький.

(Печатка).

Замітка: Й. Врублевський 640 E. 13th St., New York, N. Y., жертвуе на цю ціль 5 долярів і если є де зорганізований комітет збірки жертв, то прошу подати адрес сего комітету в часописі. Можливо, що є громадяни, котрі хотілиб жертвувати та не знають де висилати.

ЖАРТИ.

(Подав Василь Коцюбій).

Учителька: Чи ти Івасю знаеш, що Марконі винайшов телеграф, котрим можна телеграфувати без дроту?

Івась: Прошу пані учительки, цеж нічо великого. Телеграфувати без дроту не штука, але дротувати без дроту, от таке коби вигадав, то була би штука.

Полісмен придержуючи двох волоцюг питае першого: „Ви де мешкете?

— Ніде.

— А ви де? — питае другого.

— А я таки напроти нього.

А.: Яка є ріжниця між лікарем а різником?

Б.: Того таки не знаю.

А.: Різник наперед вбивае а потім лупить скіру, а лікар здирае живцем скіру, а як вже нема з чого дерти, тоді віддае чоловіка в обійми смерти.

Василь Осухівський.

У ДУБКІВЦЯХ НА ГОРБОЧКУ.

Не родився я в чужині,
Але зріс на Україні,
Коло церкви при садочку,
У Дубківцях на горбочку.

Нераз мати в полю жала
Та щей мене доглядала;
Та йшла тяжко працювати,
Щоб мене нагодувати.

Тай нераз тут їх згадаю,
В листі їх поздоровляю,
А вітер несе листочок
До Дубковець на горбочок.

ПОДЯКИ

Олифант, Па.

Я Юстина Сагайда складаю сердечну подяку У. Н. Союзови, що так скоро виплатив мені посмертне по моім чоловіці, що помер 18. лютого. Складаю сердечну подяку рівнож урядникам відділу 86. ім. св. Кирила і Методія і всім членам того відділу, що відвідували мого чоловіка, коли лежав хорий.

Заразом кличу до вас Браття і Сестри: вступайте в члени У. Н. Союза, бо тільки там дістанете добру пораду і запомогу. Мій чоловік хорував три роки і пів, не було грошей, бо доктори забрали. Не було з чого жити, але У. Н. Союз помагав з фонду бідних. Що року діставали ми по $50. Дякую за те ще раз і дай Боже, щоб У. Н. Союз зріс до кінця того року хоч вдвое.

Юстина Сагайда.

Шикаго, Илл.

Складаю щиру подяку У. Н. Союзови за поміч, котру я отримала в сумі 50 долярів. Ся поміч поліпшила мої обставини і долю моїх діточок.

У. Н. Союз це велика поміч в нещастю, тому взиваю всіх Українців, щоби радо вступали до своеї так нам всім дорогої організації.

Катерина Мороз.

Клівленд, О.

Я низше підписаний складаю сердечну подяку Тов. Сокіл, відділ 336 У. Н. Союза в Клівленд, О., за уділеннє мені запомоги з каси хорих. Я одержав $30.00 за що я є дуже вдячний всім членам і урядникам Тов. „Сокіл".

А тепер кличу до тих всіх, дорогі Краяни, близькі і далекі, котрі живете на еміґрації, а не належите ще до нашого славного У. Н. Союза. Я радив би Вам з цілої душі вступити до У. Н. Союза, а він заопікуеся вами за життя і по смерти. Не кажіть, Краяни, що вам вже не треба асекурації, бо маете 500 чи 1000 долярів, які вистануть на похорон. Бо для таких треба потім з капелюхом ходити і жебрати, щоб було чим поховати. Хто того собі не бажае той вступае до У. Н. Союза.

Репужинський Никола,
член 336 відділу У. Н. Союза в Клівленд, О.

Бавнд Брук, Н. Дж.

Я низше підписаний член У. Н. Союза і член Тов. „Вільні Козаки", від. 116, складаю щиру подяку У. Н. Союзови за виплаченнє 50.00 дол. з каси У. Н. С. за ушкодженнє мого тіла, то є за утрату кусника мого пальця з правої руки. Рівнож складаю щиру подяку 116 від. і його урядникам, котрі занялись моею справою.

А теепр кличу до тих всіх, котрі ще не вписались в члени У. Н. Союза, щоби це зробили сейчас, щоб не було запізно. У. Н. Союз се одинока українська орґанізація, котра як слід підпомагае своїх членів в кождім нещастю і в каліцтві. Тому кождий Українець й кожда Украніка повинні себе обезпечити в У. Н. Союзі.

Іван Масляк.

СПРАВЛЕННЄ ПОМИЛКИ.

У дописі Укр. Жіночої Помочи в Ню Йорку, що була поміщена в „Свободі" 18. марта б. р., подано хибно імена трох жертводавців: Замісць Соловка мае бути Й. Соловський (жертвував $5.00); замісць Нишка мае бути А. Гевка ($2.00); замісць Кофман мае бути С. Кафтан ($2.00). — За Уряд: Марія Марусевич.

Василь Осухівський.

КОЛОМИЙКИ.

Ой казали мені тато:
Сину, не женися,
А як хочеш котру брати
Добре придивися.

Возьми, сину, оженися
Зі сліпов Горпинов,
То будеш їв бараболю,
А вона лушпину.

Ой летіла ластівочка
Тай сіла під стріху,
Як би я там оженився
Мавби я потіху.

Ой сікли мама капусту
До бочки на зиму,
Я наївся качанами,
Гадав, що загину.

Збудували тато хату,
Соломою вкрили,
Так ся нею радували,
Доки не пропили.

Як я умру не забудьте,
Положіть в могилу,
Шкіру, дратву і щитину,
Копито і шило.

Бо щож буду там робити,
В чім буду ходити,
А так буду міг собі я
Чоботи зліпити.

Ой сніги ся розтопили,
Зробилися води,
Через Ляха ми не маем
Жадної вигоди.

Сто раз лучше сиротині
Без тата, без мами,
Бо вже нема гірше в світі
Як з тими Ляхами.

Спекли мама паляницю,
Тверда як канона,
Як ударив в магільницю
Зломив макогона.

А я тую паляницю
Заніс до Матрони,
Вона мае зуби ліпші
Як в нас макогони.